

Asia: VN/34515/2024

Kommentointipyyntö: Sivistyksestä suunta Suomelle - Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visio vuoteen 2040

1. Suomi on sivistyksen, demokratian ja tieteen vapauden edelläkävijä.

Onko tavoite perusteltu osana korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiota? Onko sen sisältöön valittu oikeat asiat?

1 kyllä, täysin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. miltä osin tavoitetta tulisi muuttaa, miten se tulisi muotoilla?

Tavoitteessa mainitaan: Korkeakouluyhteisöt ovat yhteiskunnan uudistumisen tärkein voimavara. Korkeakouluyhteisöön kuuluvat myös hyvinvointialueet, mutta korkeakouluyhteisöt sanaa voisi hieman laajentaa, jotta merkitys olisi selkeä kaikille.

Ovatko tavoitteeseen liittyvissä toimenpidesuosituksissa tunnistettu ja siihen valittu olennaiset toimet? Ovatko toimet oikeita?

3 vain osittain

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. puuttuuko toimenpiteitä, tulisiko toimenpiteitä vähentää, edellyttääkö jokin toimenpiteistä muotoilua? Tarkenna miten.

Toimenpidesuosituksessa on mainittu, että vahvistetaan korkeakoulujen tuottaman sivistyksen, osaamisen ja toimijuuden sekä tieteellisen ja taiteellisen tutkimuksen merkitystä kansallisessa varautumisessa sekä resilienssin ja demokratian vahvistamisessa. Korkeakoulut varmistavat toimintojensa mahdollisimman häiriöttömän jatkumisen ja kriittisen osaamisen tuottamisen kaikissa olosuhteissa varautuen myös digitaalisen toimintaympäristön riskeihin.

Yliopistollista sairaalaa ylläpitävillä hyvinvointialueilla on merkittävä rooli osaamisen ja toimijuuden kansallisessa varautumisessa. Tämä olisi hyvä ottaa huomioon toimenpidesuosituksessa.

Toimenpidesuosituksessa on mainittu: OKM selvittää lainsäädännön uudistamistarpeet akateemisen ja tieteen vapauden sekä tutkimus- ja opetustyön riippumattomuuden vahvistamiseksi.

Myös hyvinvointialueiden lainsäädännön uudistamistarpeet tutkimustoimien osalta ovat tarpeelliset. Toimenpidesuosituksessa olisi hyvä olla laajemmin maininta, että ministeriöt selvittävät lainsäädännön uudistamistarpeet, jolloin toimenpidesuositus koskisi muitakin kuin pelkästään korkeakouluja.

2. Koulutus kuuluu kaikille ja mahdollisuuksia lisätään erityisesti nuorille.

Onko tavoite perusteltu osana korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiota? Onko sen sisältöön valittu oikeat asiat?

2 kyllä, pääosin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. miltä osin tavoitetta tulisi muuttaa, miten se tulisi muotoilla?

Tavoitteissa olisi tärkeä mainita myös alueelliseen osaajien vahvistamiseen. Tällä hetkellä valinnat ovat yhteishakuja, joten muilla alueilla koulutetaan pääkaupunkiseudun osaajia.

Ovatko tavoitteeseen liittyvissä toimenpidesuosituksissa tunnistettu ja siihen valittu olennaiset toimet? Ovatko toimet oikeita?

2 kyllä, pääosin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. puuttuuko toimenpiteitä, tulisiko toimenpiteitä vähentää, edellyttääkö jokin toimenpiteistä muotoilua? Tarkenna miten.

Korkeakoulupaikkoja lisätessä tulee huomioida, että harjoittelujen ja klinisen opetuksen tukemiseen tarvitaan riittävät resurssit hyvinvointialueille.

Koulutuksen alueellinen näkökulma olisi tärkeä ottaa huomioon. Tällä hetkellä esimerkiksi lääketieteen koulutuksen osalta moni opiskelija tulee pääkaupunkiseudulta muille alueille opiskelemaan ja siirtyy valmistuminen jälkeen takaisin pääkaupunkiseudulle. Tämä tuo haastetta turvata ammattilaisten riittävyys kaikilla alueella. Olisi tärkeä tukea / varmistaa alueellisen tarpeen mukaista koulutusta.

Myös sosiaalityön yliopisto-opiskelijoiden osalta tulisi alueellinen näkökulma huomioida. Oulun yliopistossa ei voi opiskella sosiaalityötä, lähin kouluttava taho on Lapin yliopisto. Yhä useammat opiskelijat tulevat pääkaupunkiseudulta Lapin yliopistoon opiskelemaan ja valmistuneista opiskelijoista arviolta noin 20 prosenttia sijoittuu Pohjois-Pohjanmaalle.

3. Luovat osaajat ja kunnianhimoinen tutkimustoiminta uudistavat yhteiskuntaa.

Onko tavoite perusteltu osana korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiota? Onko sen sisältöön valittu oikeat asiat?

1 kyllä, täysin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. miltä osin tavoitetta tulisi muuttaa, miten se tulisi muotoilla?

-

Ovatko tavoitteeseen liittyvissä toimenpidesuosituksissa tunnistettu ja siihen valittu olennaiset toimet? Ovatko toimet oikeita?

3 vain osittain

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. puuttuuko toimenpiteitä, tulisiko toimenpiteitä vähentää, edellyttääkö jokin toimenpiteistä muotoilua? Tarkenna miten.

Toimenpidesuosituksessa mainitaan, että jatketaan valtion tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoituslain mukaisia toimia kohti vuotta 2040 vahvistaen korkeakoulujen pitkäjänteisen ja uutta luovan tutkimustoiminnan merkitystä ja vaikuttavuutta sekä lisäten tutkimushenkilöstön määrää ja osaamista koko yhteiskunnassa ja erityisesti yrityksissä. Tämä toimenpidesuositus koskee myös laajemmin kuin pelkästään korkeakouluja. Tässä olisi tärkeä ottaa huomioon myös hyvinvointialueet, tutkimuslaitokset jne.

Tohtorin tutkintojen merkitystä akateemisen maailman ulkopuolella tulisi vahvistaa (mm. julkisten toimijoiden viran täytöt).

Toimenpidesuosituksessa: Hyödynnetään suurteholaskennan ja datanhallinnan tutkimusinfrastruktuuriympäristöihin tehdyt T&K-lisärahoituspanostukset, jotta Suomi voi vahvistaa asemaansa datavetoisen tieteen eurooppalaisena edelläkävijänä, olisi hyvä ottaa huomioon, että mahdollistetaan suurteholaskennan ja datanhallinnan tutkimusinfrastruktuuriympäristöjen laaja ja maksuton käyttö myös hyvinvointialueilla.

SOTE-alalla kaksikielisissä tutkinto-ohjelmissa tulee varmistaa, että opiskelijat saavuttavat riittävän suomen kielen taidon, jotta työskentely on valmistumisen jälkeen turvallista. Heti koulutuksen alusta lähtien on oltava selkeät tavoitteet siitä, kuinka kielitaidon tulee kehittyä opintojen aikana ja tarpeellinen kielenopetus tulee turvata. Kaksikielisissä tutkinto-ohjelmissa opiskelijoiden ohjaus on vaativampaa kuin suomenkielisten ohjelmien, joten tämä tulee huomioida ohjausresursseissa ja mahdollisesti ohjauskorvausten tasossa.

Rahoituksen osalta tulee huomioida että osa koulutuksesta vaatii enemmän resursseja opiskelijaa kohden (esim. Lääketiede, jossa ryhmäkoon tulee pysyä riittävän pienenä niin oppimisen vuoksi, kuin myös potilaan kannalta)

4. Rohkea uudistuminen rakentaa tulevaisuuden osaamista: korkeakoulujen erikoistuminen ja yhteistyö vahvistuvat.

Onko tavoite perusteltu osana korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiota? Onko sen sisältöön valittu oikeat asiat?

2 kyllä, pääosin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. miltä osin tavoitetta tulisi muuttaa, miten se tulisi muotoilla?

Tavoitteessa olisi tärkeä mainita myös yliopistollista sairaalaa ylläpitävien hyvinvointialueiden rooli tutkimukseen perustuvan uuden tiedon tuottajana.

Ovatko tavoitteeseen liittyvissä toimenpidesuosituksissa tunnistettu ja siihen valittu olennaiset toimet? Ovatko toimet oikeita?

3 vain osittain

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. puuttuuko toimenpiteitä, tulisiko toimenpiteitä vähentää, edellyttääkö jokin toimenpiteistä muotoilua? Tarkenna miten.

Toimenpidesuosituksessa on maininta, että korkeakoulut yhdenmukaistavat yhteistyön käytäntöjä yritysten ja tutkimuslaitosten kanssa T&K-yhteistyön sujuvoittamiseksi. Tähän tulisi lisätä hyvinvointialueet. Korkeakoulut tekevät tiivistä yhteistyötä hyvinvointialueiden kanssa.

Yliopistollista sairaalaa ylläpitävät hyvinvointialueet tulisi ottaa jatkossa huomioon T&K yhteistyön sujuvoittamisessa. Hyvinvointialueet tarjoavat arvokkaita T&K ympäristöjä, mutta niiden hyödyntäminen edellyttää hyvinvointialueilla riittävää resursointia ja myös yhteiskuntatieteellistä tutkimusta tukevaa tutkimusinfrastruktuuria.

5. Kohti kasvua: korkeakoulutuksen ja tutkimuksen rahoitus monipuolistuu.

Onko tavoite perusteltu osana korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiota? Onko sen sisältöön valittu oikeat asiat?

1 kyllä, täysin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. miltä osin tavoitetta tulisi muuttaa, miten se tulisi muotoilla?

-

Ovatko tavoitteeseen liittyvissä toimenpidesuosituksissa tunnistettu ja siihen valittu olennaiset toimet? Ovatko toimet oikeita?

2 kyllä, pääosin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. puuttuuko toimenpiteitä, tulisiko toimenpiteitä vähentää, edellyttääkö jokin toimenpiteistä muotoilua? Tarkenna miten.

Olisi hyvä ottaa huomioon myös muiden ministeriöiden alaisten organisaatioiden osallistuminen ko. tavoitteeseen ja toimenpidesuositukseen. Tällä hetkellä lähes kaikki toimenpidesuositukset ovat

kirjoitettu OKM:n tai OKM:n alaisten organisaatioiden näkökulmasta. Kun puhutaan korkeakoulutuksesta ja tutkimuksesta, sekä niiden rahoittamisesta, niin tämä koskee myös hyvinvointialueita, jotka kouluttavat sote-ammattilaisia ja tekevät tutkimusta.

Vision tavoitteiden ja toimenpidesuosittelujen kokonaisuus

6. Puuttuuko vision tavoitteista ja toimenpidesuosittelukokonaisuudesta jotain olennaista? Tulisiko jokin osa alue priorisoida tai poispriorisoida?

Tavoitteet ja toimenpidesuosittelut keskittyvät pääosin OKM:n ja OKM:n alaisten organisaatioiden toimiin. Kokonaisuutta olisi hyvä tarkastella laajemmin muidenkin ministeriöiden aloilla. Korkeakoulutusta ja tutkimusta tehdään myös muiden ministeriöiden alaisissa organisaatioissa kuten hyvinvointialueilla. Nyt visiossa kuvataan korkeakoulujen toimenpiteet ei korkeakoulutuksen toimenpiteet.

Vision kokonaisuus ja muut osiot

7. Mahdolliset kommentit vision tilannekuvaan liittyen

-

8. Miten arvioisit visiota ja sen toimenpiteitä kokonaisuutena

-

9. Muut kommentit

Vision nimi on: Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visio 2040. Dokumentissa käsitellään tavoitteita ja toimenpiteitä kohdistuen korkeakouluihin ja korkeakoulujen tutkimukseen. Korkeakoulutus on laajempi käsite kuin pelkästään korkeakoulut. Korkeakoulutusta annetaan opetuksen ja harjoitteluiden osalta myös hyvinvointialueilla ja hyvinvointialueilla tehdään myös tutkimusta. Kyseessä on Suomen visio, niin tähän tulisi ottaa vahvemmin mukaan myös muut toimijat kuin pelkästään korkeakoulut ja OKM.

Kekonen Teija
Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue